

Japonsko-angleška pogajanja prinesla nove komplikacije

Tokijska vlada zahteva nadaljnje koncesije od Velike Britanije, slednja pa je zapretila z odpovedjo trgovinske pogodbe, če se bodo razgovori glede preklica blokade angleške koncesije razbila. Kitajci se upri japonskim vojskim avtoritetam in ubili šest častnikov

London, 31. jul. — Tu izražajo... da se bodo pogajanja... glede poravnave krize... je povzročila japonska... koncesije v Tien-... Kitajska, razbila. Japon-... stavili nove zahteve Angli-... te je, da mora Anglija... japonsko denarno po-... na Kitajskem in izročiti... srebro, naloženo v ban-... angleški koncesiji, reži-... Peking. Ta režim je pod... kontrolo.

Domače vesti

Obiski

Chicago. — Valentin in Mary Stroj s hčerko Stanie iz Indianapolis sta obiskala gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete dne 31. julija.

Minnesotske novice

Duluth, Minn. — V Soudanu je umrl Anton J. Gornik, star 26 let in rojen v Ameriki. Tu zapušta starše, štiri brate in dve sestri. — V Duluthu je naglo umrla Mary Perič, stara 54 let. Zapušta moža in sina, na Elyju pa hčer.

Vesti iz Clevelanda

Cleveland. — V bolnišnici je zadnje dni umrla Mary Milatovič, roj. Brzin, stara 37 let in doma iz Hrastovca pri Mokronogu na Dolenjskem. V Ameriki je bila 19 let in tu zapušta moža in dve hčeri, v starem kraju pa starše, dva brata in sestro.

Kompanija zavla- čuje pogajanja

Unija se priprav- lja na stavko

Des Moines, Ia. — (FP) — Krajnava unija United Electrical, Radio & Machine Workers, včlanjena v Kongresu industrijskih organizacij, je zapretila z oklicem stavke v tovarnah Maytag Washing Machine Co. v Newtonu, ker kompanija zavlačuje pogajanja glede sklenitve pogodbe. Pogajanja trajajo že več tednov, toda prinesla niso nobenega uspeha.

Unija se pripravlja na borbo, da prisili družbo na sklenitev pogodbe. Očita ji, da se v pogajanjih poslužuje iste taktike kot v preteklem letu, ki je izzvala dolgo stavko. Kompanija siicer obljubljuje koncesije, toda obljub ne izpolni.

Stavka bo oklicana, če se kompanija ne bo podala, ko se bo pričela produkcija novih pralnih strojev. Ta okolnost bo dala uniji priliko za boj. Stavka v preteklem letu ni uspela na vsej črti, ker je kompanija omejila obrat za polovico pred oklicem stavke.

V ozadju prihajajoče stavke so tudi politična vprašanja. Državna zbornica je namreč v zadnjem zasedanju reorganizirala sistem državne policije. Ta policija bo na podlagi novega sistema lahko pomagala pri razbijanju stavk. Preteklo leto je governor Nelson Kraschel poslal državne miličnike proti stavkarjem, ne pa policije.

George Wilson, novi governor, je znan kot nasprotnik delavskih unij. Prejeto je bil izvoljen za governorja je bil odvetnik velikih zavarovalnih kompanij. Takrat si je nabral veliko bogastvo, ko je kot agent teh kompanij prodajal zadolžene farme.

Država Salvador ne mara beguncev

San Salvador, Salvador, 31. jul. — Vlada te države je prepovedala vstop židovskim beguncem, ki so dospeli sem na nemškem parniku Portland. Begunci so imeli ponarejene vize na potnih listih od konzulov v Budimpešti in Amsterdamu.

Reakcija v kon- gresu na delu

Razkol v demo- kratski stranki

Washington, D. C., 31. jul. — Roosevelta čaka največja kriza, ko se vrne v Washington, odkar je na čelu administracije. Edini zakonski načrt, ki ga je predložil v sedanjem zasedanju, je bil že oskuben do kosti. Ta se nanaša na posojevanje in trošenje denarja iz federalne blagajne.

Možnost je tudi, da bo kongres razmrečaril zakon minimalne mezde in maksimalnega delovnika na pritisk demokratskih kongresnikov in senatorjev iz južnih držav. Demokratska stranka se je razcepila na dva tabora in kot taka je brez moči, čeprav ima ogromno večino v obeh kongresnih zbornicah.

Reakcionarni demokratje so se pridružili republikanski ma pridružili republikanski manjšini in ta koalicija hoče uničiti vse reforme Rooseveltove administracije. Predsednik nižje zbornice William B. Bankhead, vodja demokratske večine v tej zbornici Sam Rayburn in senator Alben Barkley, vodja demokratske večine v višji zbornici, niso mogli izsiliti sprejetja zakonskih načrtov, katere je predložil Roosevelt. Voditelji koalicije so zadnji teden naznanili, da bodo vztrajali v opoziciji.

Barkley, Rayburn in Bankhead bodo danes konferirali z Rooseveltom. On bo zahteval pojasnila, zakaj niso mogli izsiliti sprejetja predloženih načrtov. Ako se bo pokazala možnost poraza koalicije, se bo zasedanje kongresa podaljšalo, v obratnem slučaju pa bo morala Rooseveltova administracija priznati, da je izgubila kontrolo nad kongresom.

Administracija reliefnih del zniža stroške

Chicago, 31. jul. — Administracija reliefnih del v Illinoisu je naznanila redukcijo upravnih stroškov po konferenci s pokrajinskimi direktorji. Naznanilo je objavil Charles E. Miner, načelnik državne administracije WPA. Po odredbi iz Washingtona mora administracija znižati stroške za \$200.000 na mesec.

ŠPANSKI FAŠISTIČ- NI REŽIM UVAJA TLAČANSTVO

Vsaka oseba bo morala delati za državo

KAZNI ZA UPORNI- KE ODREJENE

Madrid, 31. jul. — Detajli odredbe fašističnega režima generala Franco, ki določa, da mora vsaka sposobna oseba izvršiti 15 dni obveznega dela za državo na leto, so bili objavljeni.

Vsaka oseba se mora prijaviti za prisilno delo do konca prihodnjega meseca. Za one, ki bi se upirali, je določena zaporna kazen treh mesecev in plačitev \$200. Ako bi pri vladnih projektih v katerem distriktu ne mogli uposliti vseh razpoložljivih delavcev, bodo ostanek delovnih moči izročili privatnim kontraktornjem. Slednji ne bodo plačevali mezde delavcem, temveč državi.

Odreba o prisilnem delu pri gradnji javnih projektov je v soglasju s programom fašistične vlade. Ta namerava potrošiti četrtr milijarde dolarjev v prihodnjih desetih letih za gradnjo novih mostov, cest in drugih del. Vlada je prevzela nalogo rekonstrukcije mest in vasei, ki so bile razdejane v civilni vojni.

Lastniki tovarnih avtov in drugih vozil bodo morali "posoditi" te vladi. To bo njih "prispevek" k rekonstrukciji v vojni razdejanih mest in vasei.

V vsaki provinci bo izbran poseben nadzorni odbor, pri katerem se bodo morale javiti vse za delo sposobne osebe. Registracija mora biti zaključena do 1. oktobra. Fašistične avtoritete pravijo, da se bo program pričel izvajati na vsej črti ob koncu oktobra.

Oseba, ki prijavi drugo, da se hoče izogniti tlačanstvu, bo dobila nagrado. Ta bo prišla iz sklada, v katerega se bo stekal denar onih, ki bodo kaznovani zaradi kršenja odredbe o prisilnem delu.

Ruski parlament izvolil vrhovne sodnike

Moskva, 31. jul. — Ruski parlament je izvolil vrhovne sodnike. Sodišče tvori 75 članov, med katerimi je 25 žensk.

Vodja poljske misije se vrnil domov

Tisk se jezi na Anglijo

Varšava, Poljska, 31. jul. — Polkovnik Adam Koc, načelnik poljske misije, ki je šla v London, da dobi posojilo od Velike Britanije, se je vrnil v Varšavo razočaran. Poljaki pravijo, da so se Angličani pokazali kot skopuhi proti državi, ki bi bila prva tarča napada v slučaju izbruha vojne. Angleški krogi so obljubili Poljski le posojilo v vsoti \$40.000.000, polovico manj kot so v Varšavi pričakovali, poleg tega pa so stavili težke pogoje.

Eden pogoj je, da mora Poljska potrošiti denar v Veliki Britaniji. Polkovnik Koc je bil poslan v London, da dobi tam kredit in zlato, katerega bi Poljska potrošila po svoji uvidevnosti, predvsem v Ameriki. Tu bi Poljska kupovala letalske motorje in druge pritikline, katerih ne more dobiti v Angliji.

Uradno glasilo poljske vlade pravi, da je Poljska v finančnih ozirih dovolj trdna, da si ji angleško posojilo prav prišlo. Poljska bo kupovala orožje drugje. Poljski bankirji so obdoližili Anglijo, da je bil njen namen odpraviti poljski zlati standard. Ako bi se to zgodilo, bi čutilo posledice poljsko denarstvo.

London, 31. jul. — Zunanji urad je zanikal poročilo, da je bila poslana posebna misija v Varšavo, da tam izve, ali bi mogla Poljska razširiti pristanišče v Gdini in se odpovedati Gdanacu. Poročilo je objavil neki švedski list, spisal pa ga je Angličan po imenu Riley.

Poročilo je vznemirilo angleške uradne kroge. Zunanji minister je dejal, da on Rileyja sploh ne pozna. Dalje je ponovil obljubo, da bo Velika Britanija priskočila na pomoč Poljski, če ji bo preti nevarnost agresije.

Krvava bitka pred avtno tovarno

Cez trideset oseb ranjenih

Cleveland, O., 31. jul. — Najmanj 34 oseb je bilo ranjenih danes zjutraj pred tovarno Fisher Body Co., ko je policija navalila na pikete, člane avtne unije CIO, s plinskimi bombami in količkami. Okrog 3000 piketov se je zbralo pred tovarno z namenom, da ustavijo obrat.

Več bomb, katere so vrgli policaji, so piketi prestregli in jih vrgli nazaj. Ena je priletela v gletovo nekega policaja. Proti piketom je bila poslana grupa 75 policajev, da ustavi demonstracije.

Veliko število piketov je bilo aretiranih. Policijski vozovi so bili zaposleni z odvažanjem aretirancev na bližnje postaje. Več avtomobilov, ki so vozili stavkokaze v tovarno, so piketi prevrnili in zažgali. Več sto žensk se je udeležilo bitke, ki je bila najbolj krvava od stavke v tovarnah Malega jekla pred dveh letoma.

Detroit, Mich., 31. jul. — Avtna unija CIO je ojačila stavkovno stražo pri tovarnah korporacije General Motors, kjer so mehaniki in drugi izurjeni delavci oklicali stavko. Voditelji stavbnih unij Amerike delavske federacije so naznanili, da se bodo člani teh unij danes vrnili na delo.

Francis P. Penton, organizator, je dejal, da člani teh unij niso zapleteni v sporu. Upošleli so pri stavbnih delih General Motors Corp. in vrnili na delo se ne more smatrati za stavkolomstvo, ker ti delavci ne delajo v tovarnah, kjer izdelujejo avtomobile in avtomobilске pritikline.

FRANCIJA IMA DEPARTMENT PROPAGANDE

Zakoni proti špionaži poostreni

PADANJE ROJSTEV VZNEMIRJA VLADO

Pariz, 31. jul. — Franoški vladni svet je s posebnim dekretom ustanovil department propagande. Sličen department je nedavno ustanovila Anglija in Francija ji je zdaj sledila.

Za načelnika departmenta je bil imenovan Jean Girardoux, slovit pisatelj o političnih stvarih. Njegova glavna naloga bo širjenje informacij o jačanju narodne obrambe in pobijanje protifrancoske propagande.

Zadnji teden je vladni svet odobril odredbo glede podaljšanja življenja sedanjega parlamenta za nadaljnji dve leti, obenem pa je podaljšal tudi diktatorsko oblast premierja Daladierja, ki je imela poteči 30. novembra tega leta. Parlamentarne volitve, ki bi se morale vršiti po novem letu, so bile odložene.

Novi zakoni proti špionaži, najbolj strogi, kar je bilo še uveljavljenih v Franciji v mirnem času, so stopili v veljavo. Ti določajo smrtno kazen za serijo prestopkov proti varnosti države. Vsaka oseba, ki objavi informacije militarističnega značaja, ali jih proda tuji državi, bo na podlagi novih zakonov obsojena na smrt. Smrtna kazen je določena tudi za osebo, ki širijo prevratno propagando med vojniki ali pa pokodujejo lastnino in material, katerega država potrebuje za narodno obrambo. Za manjše prestopke je določena zaporna in denarna kazen. Detektivska sila, kateri je bila poverjena preiskava špionskih aktivnosti, je bila ojačana.

Vlada je razpisala nagrade, katere bodo dobile družine z velikim številom otrok, obenem pa je naložila davke samecem in zakoncem brez otrok. Francija skuša povečati število rojstev in preprečiti aborcije.

Število rojstev pada v Franciji. V preteklem letu je umrlo 34.741 več oseb nego se jih je rodilo. Francija je zdaj pričela posnemati fašistično Italijo in nacijsko Nemčijo v kampanji, da poveča število rojstev.

Nemčija sklenila pogodbo z Japonsko

Berlin, 31. jul. — Nemško-japonski trgovinski dogovor je bil pravkar sklenjen v Berlinu. To so nemški voditelji smatrali za tako važno stvar, da so pretrgali obisk južnih nemških pokrajlin. Podpis pakta je demonstracija enotnosti med Nemčijo in Japonsko. Detajli dogovora, ki bo stopil v veljavo 1. oktobra, niso bili objavljeni. "Japonska bo dobivala blago in izdelke v Nemčiji, katere potrebuje v mirnem in vojnem času," pravi uradna izjava. "S sklenitvijo dogovora je bil ojačan tudi paket proti kominterni, v katerem so Nemčija, Italija, Japonska, Ogrska in Španija."

Afriški divjaki umorili 50 oseb

Nairobi, Afrika, 31. jul. — Morilska topla divjakov je umorila najmanj 50 članov sosednega plemena in starih vaseh. Morilce zdaj iščejo angleške čete, katerim pomagajo tudi letalci.

Uvoz angleškega premoga v Italijo

London, 31. jul. — Italijanska vlada je naročila milijon ton premoga v Angliji. To predstavlja polovico vsega premoga, ki ga Italija uvozi letno iz Anglije.

Dobrodošli! Tudi mi smo bili begunci. (Narinal Jerger.)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Glasovi iz
nasebini

Smrt članice

Kemmerer, Wyo. — Dne 21.
julija zvečer je za večno zaspa-
la Barbara Sedej, večletna čla-
nica našega društva 267 SNPJ.

mori delavce ter jih pošilja v
prerani grob. Dasi je bil pokoj-
nik član pevskega zbora Napre-
ja, navdušen pevec in igralec,

Smrtna kosa zdaj pogosto
obiskuje to našo detroitško na-
selbino. Zadnja dva meseca je

Tukaj zapuša žalujočega mo-
ža, s katerim sta živela v lepem
zakonskem življenju, in dva si-
na, Joava in Johna, v stari do-
movini pa očeta in dva brata.

Iz naše nasebine se je poslo-
vil in odšel v Cleveland naš do-
bro znani naprednjak in bori-
telj za delavske pravice Frank

On je prišel v Detroit nepo-
znan. Nekako s strahom se je
pridružil nam starijem Detroi-
čanom. V javnosti ga nismo po-
znali, osebno pa še manj.

Napravili so vse, da bi jo o-
hranili pri življenju. Bila je pri
najboljših zdravnikih, lansko le-
to tudi v Mayovi kliniki v Ro-
chesteru, Minn. Na svoj dom je
bila pripeljana 23. julija, da sp
ji lahko člani in prijatelji izka-
zali zadnje slovo. Bila je jako
priljubljena, kar so pričali tudi
številni venci in rože od druž-
tva, članov in prijateljev, s ka-
terimi je bila njena raven za-
suta. Pokopana je bila popoldne
na kemmererskem pokopališču
ob veliki udeležbi. Društvo je
izgubilo zvesto in dobro člani-
co. Bila je mirnega značaja in
vesela v družbi. Zmiraj je de-
lovala v korist društva in jed-
note. Spomin nanjo ohranimo
za vedno, družini Sedej pa na-
še iskreno sožalje.

Detroitska nasebina je za
njim izgubila dobrega delavca
za napredno stvar, posebno pa
na dramskem polju. Česen je
vedno imel telo v Detroitu, du-
šo pa v Clevelandu. Zadnjih pet
let je šestkrat rekel, da se po-
vrne v Cleveland. In sedaj je
moka postala kruh. Kupil si je
delikatno trgovino na 775
East 185 st. Upam in želim mu
napredek in uspeh in vseh ozirih
ter ga priporočam našim roja-
nikom, da ga pogosto in številno
obiščete. Upam tudi, da Česen
ostane še nadalje naprednjak in
še nadalje agitira in deluje za
izobrazbo in na kulturnem po-
lju. Upam, da ga trgovina ne bo
odtujila od teh aktivnosti in
obdobja za boljše bodočnost vse-
ga delavstva.

Tukaj je zopet dokaz, kako
potrebno so nam podporne or-
ganizacije, sploh pa naša dobra
matična SNPJ. Kdor še ni zavo-
rovan, naj pristopi k najboljši in
največji slovenski podporni or-
ganizaciji SNPJ, ker ona v res-
nici skrbi po materinsko za
svoje članstvo in slučajno bole-
zni ali smrti. Ne odlašaj na ju-
tri, pristopi dokler si čil in
zdrav. Sedaj v jubilejni kampan-
ji je zelo lepa prilika za pristop,
ker ni treba plačati druge-
ga kakor acesment. Društvo
267 kakor tudi SNPJ vas vabita
pod svoje okrilje, kjer boste v
resnici dobro preskrbljeni za
slučaj nesreče, bolezni ali smrti.

Večina naših nekdanj aktivnih
in naprednih rojakov je opusti-
la vse aktivnosti, klube, zборе in
celo društva, ko so šli v trgovino.
Popolnoma so se odtujili našemu
narodu. Upam, da jih Če-
sen ne bo posnemal in vrgel
puške v koruzo in utihnil za
vedno v javnosti. Prav tako up-
am, da bo pisal in poročal v
Prosveti in Proletarcu, saj je
Cleveland desetkrat večji kot je
Detroit.

Detroitske novice

Detroit. — Dne 19. julija je
za vedno pobrala kruta delavska
bolezni tuberkuloza dobro
znanega rojaka in člana društva
518 SNPJ Antona Bartela. On
je bil naprednjak in aktiven na
kulturnem polju — v petju in
dramatiki. Bil je član več dru-
stev, kot samostojnega društva
v Waukeganu, IWO, SNPJ, SDD
in pevskega zbora Naprež. K
zadnjemu počitku smo ga spre-
mili v soboto popoldne, 22. ju-
lija. Bilo je lepo število rojakov
in brat pokojnega z otroki. Bil
je sam, ker je žena že med mr-
tvimi, kakor tudi sin, edina hči,
ki je bolničarka v Waukeganu,
se pa ni udeležila pogreba.

Mogoče sem šel predaleč z
mojim dopisom. Mogoče bo cle-
velandski Jankovih zopet "ki-
kal" čez dolge klobase. Toda naj
mi oprostite, ker tudi Detroit je
velika ribniška vas. In novice se
dogajajo vsak dan. Lahko bi na-
pisal vsak dan po par kolon.
Tukaj imamo sedaj tudi velike
unijske boje. Živimo med nji-
mi in vidimo z lastnimi očmi
homatije vseh sort.

Poslovilni govor je imel Joe
Kotar, v katerem je poudarjal,
da smo delavec primorani, da
se organiziramo, da nismo o-
samljeni in da zrušimo ta kapita-
listični sistem, ki ubija in

Anton Tračnik, tajnik.

Predstavniki organizacije operatorjev v okraju Harlan, Ky., in uradniki devetnajtega rudar-
skega distrikta UMWA na konferenci, ki je rezultirala v podpisu pogodbe.

Figuri kongresnika C. A. Woodruma in Johna E. Taborja, ka-
teri so delavci nosili v protestnih demonstracijah proti novemu re-
finitnemu zakonu v New Yorku.

boda na programu klasično ope-
reto, s katerimi je vedno veliko
stroškov predno pridejo na o-
der. Da naša slovenska pesem
ne utihne v detroitški nasebini,
da gremo naprej po začrtani
poti kulture, glasbe in dramati-
ke, ste vsi rojaki iz Detroita in
okolice vabljeni, da se udeležite
tega izleta. S tem boste poka-
zali svojo naprednost, kakor tu-
di to, da ste pripravljeni podpi-
rati kulturno delo, katerega vr-
ši pevski zbor Svoboda.

in sicer, da je šla sama v smrt
s skokom skozi okno hotela
Continental v Kansas Cityju.
Dognalo pa se je, da temu ni
bilo tako.

Se ena nesreča je doletela de-
troitsko nasebino. Pred par le-
ti smo sprožili idejo, da usta-
novimo zadržno prodajalno. V
ta namen smo imeli več odborov-
vih sej in par shodov. Iz Cleve-
landa smo dobili J. Siskovicha,
ki nam je govoril o pomenu in
koristih delavskih zadrug in dal
razna pojasnila. Dobili smo vse
informacije o poslovanju, kupo-
vanju in prodajanju, sploh o
vsem vodstvu in kako začeti. Sli
smo na delo, in to le začasni do-
borniki, hodili od rojakov do ro-
jakov in skušali prodajati delni-
ce, ki so bile \$10 in dolar vstop-
nine za kritje stroškov. Na za-
lost moram priznati, da smo
zbrali skupaj le \$300. Čakali
smo leto dni, toda ostali smo
tam, kjer smo začeli.

Toliko o tem, da ne bo napa-
čnega in neumestnega govori-
čenja, ki se v takih okoliščinah ra-
do ponavlja.

Ker smo videli, da ni zanim-
anja ne zaupanja, da ljudje no-
čejo sami sebi dobro, ni bilo dru-
ge poti, kot da razpustimo to
našo zadrugo še predno je stopi-
la v življenje. Denar je dobil
vsakdo do centa povrnjen. S
tem smo pokopali eno od najbolj
potrebni in koristnih ustanov
za nas delavce v Detroitu. Ni-
kdo pa ne bo mogel reči, da ni-
smo skušali za organiziranjem
zadrug v naši nasebini. Račun-
ske knjige in zapisnik so v ar-
hivu SND za dokaz.

John Yasbec, 609.

Mojim dopisom. Mogoče bo cle-
velandski Jankovih zopet "ki-
kal" čez dolge klobase. Toda naj
mi oprostite, ker tudi Detroit je
velika ribniška vas. In novice se
dogajajo vsak dan. Lahko bi na-
pisal vsak dan po par kolon.
Tukaj imamo sedaj tudi velike
unijske boje. Živimo med nji-
mi in vidimo z lastnimi očmi
homatije vseh sort.

Strabane, Pa. — Ko smo prej-
šnji teden potovali v Joliet, smo
se nazajgrede ustavili tudi v
glavnem stanu SNPJ. Br. Godi-
na nam je takoj dal na razpolo-
glavo sina Oskarja, ki nam je
razkazal vse do zadnjega kotič-
ka in predstavil vse glavne ur-
adnike. Odselimo smo prav do-
ber vtis iz glavnega urada. Bili
smo sestra Kocjan in njen sin
Louis Vrček, spodaj podpisana,
vsi trije člani društva 138 SN-
PJ, ter mr. Joe Zuganti s so-
progo iz Clevelanda.

Anton Jurca, 121.

Tukajšnji gospodinjki osek
priredi piknik v nedeljo, 6. av-
gusta, v Drenikovem parku.
Igral bo Joe Kramer iz Union-
towna. Prosimo, da nas obišče-
te vsi člani in članice gospodin-
jskih osekov od blizu in daleč,
za kar se vam že vnaprej zah-
valjujemo.

Frances Frank.

Predstavniki organizacije operatorjev v okraju Harlan, Ky., in uradniki devetnajtega rudar-
skega distrikta UMWA na konferenci, ki je rezultirala v podpisu pogodbe.

Tedenski pogovor

Anton Garden
SPOR OKROG KRIVITSKYJA

V ameriškem progresivnem "pro-
nem" tisku je ime Walterja G. Krivitskyja
nje mesece postalo bojna afera. Z njim
vijo razne levičarske in "levičarske" pu-
blike, tudi revija The Nation in tednik stare
listične garde The New Leader. Ime je
tudi čitateljem Prosvete, Napreja in Enaka-
nosti.

Kot ga je oglašala Saturday Evening
ki je prinesla štiri njegove članke, je on
sovjetski general, ki je bil od 1935 do 1937
načelnik sovjetske tajne vojaške službe v
ni Evropi. To je razvidno tudi iz dolo-
mentirane knjige "Stalin," katero je spisa-
ši francoski komunist Boris Souvarine in
teri prvi, da je "W. Krivitsky kot kom-
prestal vse preizkušnje in se povzpela do
rala v svojem departmentu." In zopet:
sta rešila svojo čast in življenje s tem,
ostala v tujini, in sicer A. Barmin in W.
vitsky, zadnji v službi vojnega komisarja
Stike s Stalinom je prelomil v decembru
nakar se je izročil v varstvo francoski po-
zadnje leto pa je prišel kot begun v Ameri-

Stalinistom se je posrečilo, da so na sv-
čin oblatili tega bivšega komunisti in v
stretu mrežo dvoma o njegovi osebi in besedi
instrukcijah iz Moskve ga je stalinišči-
pisje proglasilo za "navadnega pustolov-
prevaranta, ki se je vlačil po pariških beza-
Šli so še dalje in mu vrgli v obraz na tipičen
semitski, da ne rečem fašistični naslov:
Shmelka Ginsberg!" Z drugo besedo:
in hudčev Zid! In temu so aplavdirali tu-
linistični židje! In seveda tudi naši "am-
sti," "zdrževalci (!!!) delavstva" etc. v
burghu in njihovi sopotniki pri Enakopra-
v Clevelandu.

Kot sem prej rekel, sta v tem boju
tion in New Leader. Urednica Nationala
Kirchway je v svojem članku zaugala s
stalinišči reviji—pardon: "progresivni-
korj po naziva Naprež, da zakrije njen pra-
čaj pred nepoučenimi čitatelji—The New
ses, ki je prva "razkrinkala" Krivitskyja,
prej omenjeni način. Freda pravi, da na
od staliništev, ker so vrgli veliko seno na
vitskyja, ne da bi dokazali, da je res pre-
obnemem pa popolnoma ignoriral njegove
mente proti Stalinovemu režimu. Ker pa
hoče jahati oba konja, ošteva tudi Sat-
Evening Post, češ da ni "dokazala" istih
Krivitskyjeve osebe. Z drugo besedo:
tation meče seno na avtorja teh antistal-
nih člankov.

V izdaji s 15. julija pa se je v New L
oglasila Suzanne La Follette, znana ama-
pisateljica in tajnica Deweyjeve komisije,
proučevala obtožbe, ki so bile v notorični
skovskih procesih izrečene proti Leonu T-
ju. Njega je zaslila v Mehiki, zbrala vs-
položljivo evidenco za in proti, jo analizir-
objavila v knjigi "Not Guilty." Z drugo
besedo: Trockija je proglasila za nekrivega.
linisti so potem profesorja Deweyja, ame-
ga največjega pedagoga in filozofa, ame-
La Follette in vse druge člane komisije
sili za—trockiste!

Miss La Follette je v omenjeni izdaji
Leadra objavila zanimiv članek glede te
zadeve—W. G. Krivitskyja. Revija
močno prijemlje radi svoje dvoobrazne
in področnega koketiranja s stalinišči,
podpira na svoj način. O njenih uredniš-
vi, "da nič ne čitajo, ali pa vse pozabijo,"
bi kaj čitali ali obdržali v glavi," bi bili
decembra 1937 lahko čitali tudi v New
Timesu o Krivitskyjevem prelomu s Stalin-
om.

Omenja tudi Krivitskyjevo pismo, katero
takrat pisal notranjemu ministru France-
teremu se je izročil v varstvo pred Stalin-
tajnimi agenti. To pismo, ki je bilo obja-
v v raznih listih, se pričena:

"Spodaj podpisani Samuel Ginsberg,
U. S. S. R. kot sovjetski državljan
Walter Krivitsky, politični psevdonim W.
rojen 28. junija 1899 v Podvolocyski, Po-
je bil član C. P. S. U. (ruske komunist-
stranke—G.) od leta 1919." Podpisal
"Samuel Ginsberg (Krivitsky)."
(Dalje na 3. strani.)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 1. avgusta 1919)
Domače vesti. V Philadelphiji, Pa. se
ko ponesrečil rojak L. Rupnik, star 22 let.
delu mu je zlomilo obe roki in nogi.
Delavske vesti. Jeklarski delavci v Pitts-
ghu glasujejo o stavki.
Ameriške vesti. V plemenskih lagredu
cagu je bilo 14 črncev ubitih.
Iz inozemstva. Zavezniki svet se je
posvetuje o blokadi Rusije.
Sovjetska Rusija. Angleške čete v Sibir-
umikajo pred boljševiki.
(Dalje na 3. strani.)

Dve ogledali, ena taktika

V časopisih vidimo, da je nemško-ameriški
Bund, organizacija nemških nacijev v Združe-
nih državah, pred kratkim zborovala. Fritz
Kuhn je bil ponovno izvoljen za "firarja," na-
kar je bila na Kuhnov predlog soglasno sprejeta
resolucija, v kateri je rečeno, da Bund odklanja
"vse tujezemске politične izme, vse fašizme,
komunizme in nacizme in se proglasja za čisto
ameriško patriotično organizacijo . . ."

Iz tega zveni, da so nemški naciji v Ameriki
zatajili svojo pravo barvo, svoj program in svoj
nacijsko-diktatorski cilj. Zakaj so to storili?
Iz taktičnih ozirov! Zato, da bodo (tako raču-
najo) lažje operirali pod masko ameriškega pa-
triotizma in demokracije, dokler bo to kazalo!
Zato, da se izognejo konfliktom z zakoni in so-
dišči—z drugimi besedami, da preslepijo ame-
riško javnost!

Nekako v istem času je zboroval ameriški
mladinski kongres, na katerem je bila zastopa-
na tudi Liga komunistične mladine. Mladinska
organizacija sestoji večinoma iz srednješolskih
in višješolskih dijakov. Komunistična liga je
v veliki manjšini, vendar je tako aktivna, da
zelo vpliva na vodstvo in smernice te organiza-
cije. Na letošnjem zborovanju je prišlo do res-
nega spora med frakcijo komunistov in njihovih
"sopotnikov" ter ostalimi člani, nakar je komu-
nistična liga predlagala kompromis v obliki re-
solucije, v kateri je rečeno, da organizacija ame-
riške mladine odklanja "vse forme diktature,
bodisi komunističnega, fašističnega, nacistične-
ga ali katerekakoli drugega značaja . . ." Dele-
gatje Lige komunistične mladine so soglasno
glasovali za to resolucijo in bila je sprejeta brez
opozicije.

Kaj naj to pomeni? Mar pomeni, da so se
ameriški komunisti odpovedali načelu diktature?
Niti malo ne—komunisti se niso odpovedali
nobenemu svojemu načelu! Za resolucijo so gla-
sovali s figo v žepu—iz taktičnih ozirov, kakor
Kuhnovi bundarji! Taktika obojih totalitarcev
je ena in ista. Kakor naciji in fašisti, tako tudi
komunisti danes operirajo pod masko ameriške-
ga patriotizma in demokracije, dokler bo to ka-
zalo! Kakor naciji nečejo biti očitno naciji in
pristaši nacijske diktature, tako tudi stalinov-
ski komunisti nečejo biti očitno stalinovski ko-
munisti in pristaši stalinovske diktature!

Iz "katoliške" Španije

Nesrečna Španija, katera je bila pretečeno
pomlad osarečena z "veliko katoliško zmago"—
katero je oznanil sam papež Pij XII.—je spet
v civilni vojni. Spopadli so se nositelji iste "ka-
toliške zmage"—ki so vsi katoliki in vsi veliki
branitelji španskega krščanstva; spopadli so se
falangisti, monarhisti in drugi "isti," ki se ne
morejo sporazumeti, na kakšen način bi ukle-
nili nesrečno špansko ljudstvo v staro sužnost:
na Hitlerjev način, Mussolinijev način ali na
način stare španske reakcije, katera je vedno ime-
la papeški žegen.

Sedanja španska civilna vojna, katero je pri-
nesla "velika katoliška zmaga," se vrši brez
"rdečih mesarjev," kajti ti so že likvidirani.
Rečeno je bilo nešteto krat, da so "rdeči mesar-
ji" v Španiji poklali vse katoliške duhovne in
nune—kljub temu danes ne manjka ne duhov-
nov in ne nun na Španskem; vsi in vse so se
povrnile z "drugega sveta" in krščanstvo Špa-
nije je spet v najlepšem cvetju.

Kljub največji "katoliški zmagi" in kljub naj-
lepšemu krščanstvu pa miru in demokracije v
Španiji še ni in ni in ni . . .

Novica iz Južne Amerike

"Slovenski list" iz Argentine, Južna Amerika,
je 7. julija prinesel vest, ki nas je presenetila.
Iz starokrajskega tiska je pobral poročilo, da
je ljubljanski župan dr. Juro Adlešič predstavil
(kdaj, ni rečeno) občinakemu svetu Ljubljane
vsaučelbena profesorja dr. Franca Košmerlja
iz Chicaga, ki ima tri doktorate, namreč prav-
nega, filozofskega in medicinskega . . . Dr. Koš-
merl je vzgojil v Ameriki generacijo pravnikov
in ji dal duha slovenske pravicoljubnosti. Mi
občudujemo (se glasi vest) moč in ugled g. pro-
fesorja, ki že 75 let dela. On je tisti Slovenec,
ki najbolj častno zastopa slovensko ime v Ame-
riki . . .
(Dalje v zadnji koloni.)

Novice z starega kraja

Slovenije

Praproščen krivde

Praproščen krivde

drugi prometni ne-
in krivdami zanje je
razpravljalo tudi o ka-
ki se je letos v maju
na križišču Resljeve ce-
Slomškove ulice. Proti de-
uri zvečer je po Resljevi
kolodvoru privozil rešilni
Ljubljanske reševalne
ki ga je šofiral Ivan
V istem hipu z rešilnim
je na križišču Res-
este in Slomškove ulice
v smeri proti Kolodvor-
vojaškimi motornimi
komandant Ljubljanske
aerodroma kapetan Zarko
Pri nenadnem sreča-
bilo treenje neizogibno in
njeni sinovi so vsi poročni in
vsak ima po šest, sedem, osem
in tudi devet otrok, a ti imajo
spet celo kopico dece."

Torej štirje rodovi. Vseh

Torej štirje rodovi. Vseh

akupaj je gotovo nad sto potome-
cev?"

"O, kdo bi se jih vseh spomnil
po imenu! Eden služi vojake.
Sin Tonča ima hišo v Zagrebu v
Maksimiru in si služi kruh s
prevažanjem robe. V Otoku
smo imeli dolgo časa svojo hišo,
pa je voda že tedaj odnašala
zemljo in smo se preselili v Za-
greb."

Starka, ki je sključena in sta
jo sama kost in koža, tako da
tehta samo 30 kg, živahno pri-
poveduje doživljanje iz mladih
let.

"Veste, nikoli v življenju ni-
sem bila bolna. Sploh ne poznam
bolezni. Zdrava sem bila pov-
svod, pa najsi sem bila v vaših
krajih ali pa dol v Zagrebu.
Rada sem pomagala ljudem na
polju. Posebno radi so me ime-
li mokriški gospodje. Niko,
Hans in Fritz Gagern, ki so bi-
li tedaj v Mokricah. Pa tudi pri
starem grofu sem delala."

Res je Kata rada delala v
Mokricah pri starem grofu Gu-
stavu Auerspergu, ki je umrl l.
1880 in čigar žena Matilda, ro-
jena baronica Zoisova, je bila iz
stare rodbine slovenskih kul-
turnih mecenov.

"Cigani so me imeli vedno
radi in z možem sva se zelo ra-
zumela. Bil je kapetan (povelj-
nik ciganov daleč naokoli). O,
to so bili časi, gospod! V Zagre-
bu je bilo še malo štacun in že-
leznice še ni bilo. Šibic nismo
poznali, imeli smo kresilno gobo
in namesto petrolejke in sveč so
gorele trske po hišah. Pa glejte
zdaj, kakšen je Zagreb! Kako
gradijo hiše! Kje vzamejo lju-
dje toliko denarja!"

Zivahne oči stoletnice so švi-
gale sem ter tja, roke so se ji
malo tresle, sivi, razmršeni lasje
so ji plapolali v vetru.

"Lepo je bilo včasih. Če sem
imela pet krajcarjev, sem bila
bogata, zdaj nimam ničesar. Se
dobro, da me vsi moji imajo ra-

di: otroci, vnuki in pravnuki in

di: otroci, vnuki in pravnuki in

morda še kakšen prapravnuk.
Tudi pisati znajo nekateri. Jaz
se nisem nikoli učila. Nekateri
moji imajo službe v Sisku, Za-
rrebu, Osijeku in dalje po sve-
tu . . ."

"Se boste živeli, Kata, saj ste
kot dren . . ."

"Ne daš Bog, gospod! Nimam
prave potrebe. Če spijem vsak
dan dve kupici vina, mi da moč,
da se počutim tako sveža, da
bi lahke spet zaplesala . . . Tu-
di šlogala sem včasih."

Bosa, suha, uvela se opira na
palico in še kar dobro koraka.
Vdrtje, a bistro oči živahno po-
gledujejo po pravnuku. Izredno
dober spomin še ima. Vedno
pristavlja, da je bila pošena, da
je rada pomagala ljudem, pa
vseeno bi ne bila nikoli zapusti-
la ciganske družbe. Pozna se ji,
da ni ciganskega rodu. Čista,
snažna in pošena je bila — po
pripovedovanju osemdesetletni-
kov s Posavja, ki jo že dobršno
dobo življenja poznajo.—an.

treben, ampak koga poznaš in

treben, ampak koga poznaš in

kaj si. Seveda brez korupcije ne
gre. Pri relifu še do danes ni
nobene definitivne in nepri-
nepripranske kontrole. Nikdo
ne ve, koliko je upravičen do-
biti. Uradniki razpolagajo z re-
lifom kakor se jim zljubi, bi re-
kel po barvah. Ako si lepe do-
mače barve, lahko živiš na re-
lifu ali WPA, ako si zaznamo-
van s črno barvo, pa stradaš ali
crkni ko podgana. Ničče se ne
briga zate. Tak je ta newdealski
relif. Koliko časa bodo davko-
plačevalci še trpeli ta pristran-
ski biznis?"

V nedeljo, 6. avgusta, se vrši
otvoritev izletniških prostorov
ali farme clevelandske federa-
cije SNPJ. Nahaja se blizu Zur-
cove farme na Chardon rd. Na
ta piknik ste vabljeni vsi, ki se
zavedate potrebe in koristi te
ustanove. Na programu je več
zanimivih stvari, govorniki, ba-
lcanje, ples in dobra postrež-
ba. Torej na svidenje v nedeljo
na farmi SNPJ.

Louis Kocjan, 5.

HUMOR

HUMOR

Miščevanje

Tine in Tone sta kupila avto-
mobil. Noben čudeš torej ni, če
sta se takoj odpravila na ogled
svoje domovine. A že prvi dan
je odpovedalo kolo. Nič drugega
jima ni preostalo, kakor da sta
ga dala zavleči do prve mehanič-
ne delavnice. Ko sta se drugi dan
peljala naprej, se je Tone jezil:
"Nesramnost pa takšna! Sto
dinarjev je zahteval zato, ker je
avto privlekel do sem!"

Tine se je namuznil:
"Dosti kljub temu ni zaslužil
—jaz sem namreč ves čas, ko je
vlekel, zadaj zaviral avto z obe-
ma zavorama!"

Previdno
Janez se na moč navdušuje za
Ančko. Ančka je zelo lepa, pa
strahovito rahločutna. Nekaj več-
er sedita na klopi.

"Oh, Ančka!"
"No?"
"V vsakem srcu berem kakor
iz knjige!"
"Potlej pa prosim, nikar se
zmerom ne dotikajte te knjige!"

di: otroci, vnuki in pravnuki in

di: otroci, vnuki in pravnuki in

morda še kakšen prapravnuk.
Tudi pisati znajo nekateri. Jaz
se nisem nikoli učila. Nekateri
moji imajo službe v Sisku, Za-
rrebu, Osijeku in dalje po sve-
tu . . ."

"Se boste živeli, Kata, saj ste
kot dren . . ."

"Ne daš Bog, gospod! Nimam
prave potrebe. Če spijem vsak
dan dve kupici vina, mi da moč,
da se počutim tako sveža, da
bi lahke spet zaplesala . . . Tu-
di šlogala sem včasih."

Bosa, suha, uvela se opira na
palico in še kar dobro koraka.
Vdrtje, a bistro oči živahno po-
gledujejo po pravnuku. Izredno
dober spomin še ima. Vedno
pristavlja, da je bila pošena, da
je rada pomagala ljudem, pa
vseeno bi ne bila nikoli zapusti-
la ciganske družbe. Pozna se ji,
da ni ciganskega rodu. Čista,
snažna in pošena je bila — po
pripovedovanju osemdesetletni-
kov s Posavja, ki jo že dobršno
dobo življenja poznajo.—an.

treben, ampak koga poznaš in

treben, ampak koga poznaš in

kaj si. Seveda brez korupcije ne
gre. Pri relifu še do danes ni
nobene definitivne in nepri-
nepripranske kontrole. Nikdo
ne ve, koliko je upravičen do-
biti. Uradniki razpolagajo z re-
lifom kakor se jim zljubi, bi re-
kel po barvah. Ako si lepe do-
mače barve, lahko živiš na re-
lifu ali WPA, ako si zaznamo-
van s črno barvo, pa stradaš ali
crkni ko podgana. Ničče se ne
briga zate. Tak je ta newdealski
relif. Koliko časa bodo davko-
plačevalci še trpeli ta pristran-
ski biznis?"

V nedeljo, 6. avgusta, se vrši
otvoritev izletniških prostorov
ali farme clevelandske federa-
cije SNPJ. Nahaja se blizu Zur-
cove farme na Chardon rd. Na
ta piknik ste vabljeni vsi, ki se
zavedate potrebe in koristi te
ustanove. Na programu je več
zanimivih stvari, govorniki, ba-
lcanje, ples in dobra postrež-
ba. Torej na svidenje v nedeljo
na farmi SNPJ.

Louis Kocjan, 5.

HUMOR

HUMOR

Miščevanje

Tine in Tone sta kupila avto-
mobil. Noben čudeš torej ni, če
sta se takoj odpravila na ogled
svoje domovine. A že prvi dan
je odpovedalo kolo. Nič drugega
jima ni preostalo, kakor da sta
ga dala zavleči do prve mehanič-
ne delavnice. Ko sta se drugi dan
peljala naprej, se je Tone jezil:
"Nesramnost pa takšna! Sto
dinarjev je zahteval zato, ker je
avto privlekel do sem!"

Tine se je namuznil:
"Dosti kljub temu ni zaslužil
—jaz sem namreč ves čas, ko je
vlekel, zadaj zaviral avto z obe-
ma zavorama!"

Previdno
Janez se na moč navdušuje za
Ančko. Ančka je zelo lepa, pa
strahovito rahločutna. Nekaj več-
er sedita na klopi.

"Oh, Ančka!"
"No?"
"V vsakem srcu berem kakor
iz knjige!"
"Potlej pa prosim, nikar se
zmerom ne dotikajte te knjige!"

di: otroci, vnuki in pravnuki in

di: otroci, vnuki in pravnuki in

morda še kakšen prapravnuk.
Tudi pisati znajo nekateri. Jaz
se nisem nikoli učila. Nekateri
moji imajo službe v Sisku, Za-
rrebu, Osijeku in dalje po sve-
tu . . ."

"Se boste živeli, Kata, saj ste
kot dren . . ."

"Ne daš Bog, gospod! Nimam
prave potrebe. Če spijem vsak
dan dve kupici vina, mi da moč,
da se počutim tako sveža, da
bi lahke spet zaplesala . . . Tu-
di šlogala sem včasih."

Bosa, suha, uvela se opira na
palico in še kar dobro koraka.
Vdrtje, a bistro oči živahno po-
gledujejo po pravnuku. Izredno
dober spomin še ima. Vedno
pristavlja, da je bila pošena, da
je rada pomagala ljudem, pa
vseeno bi ne bila nikoli zapusti-
la ciganske družbe. Pozna se ji,
da ni ciganskega rodu. Čista,
snažna in pošena je bila — po
pripovedovanju osemdesetletni-
kov s Posavja, ki jo že dobršno
dobo življenja poznajo.—an.

Novice z starega kraja

Slovenije

Praproščen krivde

Praproščen krivde

drugi prometni ne-
in krivdami zanje je
razpravljalo tudi o ka-
ki se je letos v maju
na križišču Resljeve ce-
Slomškove ulice. Proti de-
uri zvečer je po Resljevi
kolodvoru privozil rešilni
Ljubljanske reševalne
ki ga je šofiral Ivan
V istem hipu z rešilnim
je na križišču Res-
este in Slomškove ulice
v smeri proti Kolodvor-
vojaškimi motornimi
komandant Ljubljanske
aerodroma kapetan Zarko
Pri nenadnem sreča-
bilo treenje neizogibno in
njeni sinovi so vsi poročni in
vsak ima po šest, sedem, osem
in tudi devet otrok, a ti imajo
spet celo kopico dece."

"O, kdo bi se jih vseh spomnil
po imenu! Eden služi vojake.
Sin Tonča ima hišo v Zagrebu v
Maksimiru in si služi kruh s
prevažanjem robe. V Otoku
smo imeli dolgo časa svojo hišo,
pa je voda že tedaj odnašala
zemljo in smo se preselili v Za-
greb."

Starka, ki je sključena in sta
jo sama kost in koža, tako da
tehta samo 30 kg, živahno pri-
poveduje doživljanje iz mladih
let.

"Veste, nikoli v življenju ni-
sem bila bolna. Sploh ne poznam
bolezni. Zdrava sem bila pov-
svod, pa najsi sem bila v vaših
krajih ali pa dol v Zagrebu.
Rada sem pomagala ljudem na
polju. Posebno radi so me ime-
li mokriški gospodje. Niko,
Hans in Fritz Gagern, ki so bi-
li tedaj v Mokricah. Pa tudi pri
starem grofu sem delala."

Res je Kata rada delala v
Mokricah pri starem grofu Gu-
stavu Auerspergu, ki je umrl l.
1880 in čigar žena Matilda, ro-
jena baronica Zoisova, je bila iz
stare rodbine slovenskih kul-
turnih mecenov.

"Cigani so me imeli vedno
radi in z možem sva se zelo ra-
zumela. Bil je kapetan (povelj-
nik ciganov daleč naokoli). O,
to so bili časi, gospod! V Zagre-
bu je bilo še malo štacun in že-
leznice še ni bilo. Šibic nismo
poznali, imeli smo kresilno gobo
in namesto petrolejke in sveč so
gorele trske po hišah. Pa glejte
zdaj, kakšen je Zagreb! Kako
gradijo hiše! Kje vzamejo lju-
dje toliko denarja!"

Zivahne oči stoletnice so švi-
gale sem ter tja, roke so se ji
malo tresle, sivi, razmršeni lasje
so ji plapolali v vetru.

"Lepo je bilo včasih. Če sem
imela pet krajcarjev, sem bila
bogata, zdaj nimam ničesar. Se
dobro, da me vsi moji imajo ra-

Torej štirje rodovi. Vseh

Torej štirje rodovi. Vseh

akupaj je gotovo nad sto potome-
cev?"

"O, kdo bi se jih vseh spomnil
po imenu! Eden služi vojake.
Sin Tonča ima hišo v Zagrebu v
Maksimiru in si služi kruh s
prevažanjem robe. V Otoku
smo imeli dolgo časa svojo hišo,
pa je voda že tedaj odnašala
zemljo in smo se preselili v Za-
greb."

Starka, ki je sključena in sta
jo sama kost in koža, tako da
tehta samo 30 kg, živahno pri-
poveduje doživljanje iz mladih
let.

"Veste, nikoli v življenju ni-
sem bila bolna. Sploh ne poznam
bolezni. Zdrava sem bila pov-
svod, pa najsi sem bila v vaših
krajih ali pa dol v Zagrebu.
Rada sem pomagala ljudem na
polju. Posebno radi so me ime-
li mokriški gospodje. Niko,
Hans in Fritz Gagern, ki so bi-
li tedaj v Mokricah. Pa tudi pri
starem grofu sem delala."

Res je Kata rada delala v
Mokricah pri starem grofu Gu-
stavu Auerspergu, ki je umrl l.
1880 in čigar žena Matilda, ro-
jena baronica Zoisova, je bila iz
stare rodbine slovenskih kul-
turnih mecenov.

"Cigani so me imeli vedno
radi in z možem sva se zelo ra-
zumela. Bil je kapetan (povelj-
nik ciganov daleč naokoli). O,
to so bili časi, gospod! V Zagre-
bu je bilo še malo štacun in že-
leznice še ni bilo. Šibic nismo
poznali, imeli smo kresilno gobo
in namesto petrolejke in sveč so
gorele trske po hišah. Pa glejte
zdaj, kakšen je Zagreb! Kako
gradijo hiše! Kje vzamejo lju-
dje toliko denarja!"

Zivahne oči stoletnice so švi-
gale sem ter tja, roke so se ji
malo tresle, sivi, razmršeni lasje
so ji plapolali v vetru.

"Lepo je bilo včasih. Če sem
imela pet krajcarjev, sem bila
bogata, zdaj nimam ničesar. Se
dobro, da me vsi moji imajo ra-

di: otroci, vnuki in pravnuki in

di: otroci, vnuki in pravnuki in

morda še kakšen prapravnuk.
Tudi pisati znajo nekateri. Jaz
se nisem nikoli učila. Nekateri
moji imajo službe v Sisku, Za-
rrebu, Osijeku in dalje po sve-
tu . . ."

"Se boste živeli, Kata, saj ste
kot dren . . ."

"Ne daš Bog, gospod! Nimam
prave potrebe. Če spijem vsak
dan dve kupici vina, mi da moč,
da se počutim tako sveža, da
bi lahke spet zaplesala . . . Tu-
di šlogala sem včasih."

Bosa, suha, uvela se opira na
palico in še kar dobro koraka.
Vdrtje, a bistro oči živahno po-
gledujejo po pravnuku. Izredno
dober spomin še ima. Vedno
pristavlja, da je bila pošena, da
je rada pomagala ljudem, pa
vseeno bi ne bila nikoli zapusti-
la ciganske družbe. Pozna se ji,
da ni ciganskega rodu. Čista,
snažna in pošena je bila — po
pripovedovanju osemdesetletni-
kov s Posavja, ki jo že dobršno
dobo življenja poznajo.—an.

treben, ampak koga poznaš in

treben, ampak koga poznaš in

kaj si. Seveda brez korupcije ne
gre. Pri relifu še do danes ni
nobene definitivne in nepri-
nepripranske kontrole. Nikdo
ne ve, koliko je upravičen do-
biti. Uradniki razpolagajo z re-
lifom kakor se jim zljubi, bi re-
kel po barvah. Ako si lepe do-
mače barve, lahko živiš na re-
lifu ali WPA, ako si zaznamo-
van s črno barvo, pa stradaš ali
crkni ko podgana. Ničče se ne
briga zate. Tak je ta newdealski
relif. Koliko časa bodo davko-
plačevalci še trpeli ta pristran-
ski biznis?"

V nedeljo, 6. avgusta, se vrši
otvoritev izletniških prostorov
ali farme clevelandske federa-
cije SNPJ. Nahaja se blizu Zur-
cove farme na Chardon rd. Na
ta piknik ste vabljeni vsi, ki se
zavedate potrebe in koristi te
ustanove. Na programu je več
zanimivih stvari, govorniki, ba-
lcanje, ples in dobra postrež-
ba. Torej na svidenje v nedeljo
na farmi SNPJ.

Louis Kocjan, 5.

HUMOR

HUMOR

Miščevanje

Tine in Tone sta kupila avto-
mobil. Noben čudeš torej ni, če
sta se takoj odpravila na ogled
svoje domovine. A že prvi dan
je odpovedalo kolo. Nič drugega
jima ni preostalo, kakor da sta
ga dala zavleči do prve mehanič-
ne delavnice. Ko sta se drugi dan
peljala naprej, se je Tone jezil:
"Nesramnost pa takšna! Sto
dinarjev je zahteval zato, ker je
avto privlekel do sem!"

Tine se je namuznil:
"Dosti kljub temu ni zaslužil
—jaz sem namreč ves čas, ko je
vlekel, zadaj zaviral avto z obe-
ma zavorama!"

Previdno
Janez se na moč navdušuje za
Ančko. Ančka je zelo lepa, pa
strahovito rahločutna. Nekaj več-
er sedita na klopi.

"Oh, Ančka!"
"No?"
"V vsakem srcu berem kakor
iz knjige!"
"Potlej pa prosim, nikar se
zmerom ne dotikajte te knjige!"

di: otroci, vnuki in pravnuki in

di: otroci, vnuki in pravnuki in

morda še kakšen prapravnuk.
Tudi pisati znajo nekateri. Jaz
se nisem nikoli učila. Nekateri
moji imajo službe v Sisku, Za-
rrebu, Osijeku in dalje po sve-
tu . . ."

"Se boste živeli, Kata, saj ste
kot dren . . ."

"Ne daš Bog, gospod! Nimam
prave potrebe. Če spijem vsak
dan dve kupici vina, mi da moč,
da se počutim tako sveža, da
bi lahke spet zaplesala . . . Tu-
di šlogala sem včasih."

Bosa, suha, uvela se opira na
palico in še kar dobro koraka.
Vdrtje, a bistro oči živahno po-
gledujejo po pravnuku. Izredno
dober spomin še ima. Vedno
pristavlja, da je bila pošena, da
je rada pomagala ljudem, pa
vseeno bi ne bila nikoli zapusti-
la ciganske družbe. Pozna se ji,
da ni ciganskega rodu. Čista,
snažna in pošena je bila — po
pripovedovanju osemdesetletni-
kov s Posavja, ki jo že dobršno
dobo življenja poznajo.—an.

treben, ampak koga poznaš in

treben, ampak koga poznaš in

kaj si. Seveda brez korupcije ne
gre. Pri relifu še do danes ni
nobene definitivne in nepri-
nepripranske kontrole. Nikdo
ne ve, koliko je upravičen do-
biti. Uradniki razpolagajo z re-
lifom kakor se jim zljubi, bi re-
kel po barvah. Ako si lepe do-
mače barve, lahko živiš na re-
lifu ali WPA, ako si zaznamo-
van s črno barvo, pa stradaš ali
crkni ko podgana. Ničče se ne
briga zate. Tak je ta newdealski
relif. Koliko časa bodo davko-
plačevalci še trpeli ta pristran-
ski biznis?"

V nedeljo, 6. avgusta, se vrši
otvoritev izletniških prostorov
ali farme clevelandske federa-
cije SNPJ. Nahaja se blizu Zur-
cove farme na Chardon rd. Na
ta piknik ste vabljeni vsi, ki se
zavedate potrebe in koristi te
ustanove. Na programu je več
zanimivih stvari, govorniki, ba-
lcanje, ples in dobra postrež-
ba. Torej na svidenje v nedeljo
na farmi SNPJ.

Louis Kocjan, 5.

HUMOR

HUMOR

Miščevanje

Tine in Tone sta kupila avto-
mobil. Noben čudeš torej ni, če
sta se takoj odpravila na ogled
svoje domovine. A že prvi dan
je odpovedalo kolo. Nič drugega
jima ni preostalo, kakor da sta
ga dala zavleči do prve mehanič-
ne delavnice. Ko sta se drugi dan
peljala naprej, se je Tone jezil:
"Nesramnost pa takšna! Sto
dinarjev je zahteval zato, ker je
avto privlekel do sem!"

Tine se je namuznil:
"Dosti kljub temu ni zaslužil
—jaz sem namreč ves čas, ko je
vlekel, zadaj zaviral avto z obe-
ma zavorama!"

Previdno
Janez se na moč navdušuje za
Ančko. Ančka je zelo lepa, pa
strahovito rahločutna. Nekaj več-
er sedita na klopi.

"Oh, Ančka!"
"No?"
"V vsakem srcu berem kakor
iz knjige!"
"Potlej pa prosim, nikar se
zmerom ne dotikajte te knjige!"

di: otroci, vnuki in pravnuki in

di: otroci, vnuki in pravnuki in

morda še kakšen prapravnuk.
Tudi pisati znajo nekateri. Jaz
se nisem nikoli učila. Nekateri
moji imajo službe v Sisku, Za-
rrebu, Osijeku in dalje po sve-
tu . . ."

"Se boste živeli, Kata, saj ste
kot dren . . ."

"Ne daš Bog, gospod! Nimam
prave potrebe. Če spijem vsak
dan dve kupici vina, mi da moč,
da se počutim tako sveža, da
bi lahke spet zaplesala . . . Tu-
di šlogala sem včasih."

Bosa, suha, uvela se opira na
palico in še kar dobro koraka.
Vdrtje, a bistro oči živahno po-
gledujejo po pravnuku. Izredno
dober spomin še ima. Vedno
pristavlja, da je bila pošena, da
je rada pomagala ljudem, pa
vseeno bi ne bila nikoli zapusti-
la ciganske družbe. Pozna se ji,
da ni ciganskega rodu. Čista,
snažna in pošena je bila — po
pripovedovanju osemdesetletni-
kov s Posavja, ki jo že dobršno
dobo življenja poznajo.—an.

Novice z starega kraja

Slovenije

Praproščen krivde

Praproščen krivde

drugi prometni ne-
in krivdami zanje je
razpravljalo tudi o ka-
ki se je letos v maju
na križišču Resljeve ce-
Slomškove ulice. Proti de-
uri zvečer je po Resljevi
kolodvoru privozil rešilni
Ljubljanske reševalne
ki ga je šofiral Ivan
V istem hipu z rešilnim
je na križišču Res-
este in Slomškove ulice
v smeri proti Kolodvor-
vojaškimi motornimi
komandant Ljubljanske
aerodroma kapetan Zarko
Pri nenadnem sreča-
bilo treenje neizogibno in
njeni sinovi so vsi poročni in
vsak ima po šest, sedem, osem
in tudi devet otrok, a ti imajo
spet celo kopico dece."

"O, kdo bi se jih vseh spomnil
po imenu! Eden služi vojake.
Sin Tonča ima hišo v Zagrebu v
Maksimiru in si služi kruh s
prevažanjem robe. V Otoku
smo imeli dolgo časa svojo hišo,
pa je voda že tedaj odnašala
zemljo in smo se preselili v Za-
greb."

Starka, ki je sključena in sta
jo sama kost in koža, tako da
tehta samo 30 kg, živahno pri-
poveduje doživljanje iz mladih
let.

"Veste, nikoli v življenju ni-
sem bila bolna. Sploh ne poznam
bolezni. Zdrava sem bila pov-
svod, pa najsi sem bila v vaših
krajih ali pa dol v Zagrebu.
Rada sem pomagala ljudem na
polju. Posebno radi so me ime-
li mokriški gospodje. Niko,
Hans in Fritz Gagern, ki so bi-
li tedaj v Mokricah. Pa tudi pri
starem grofu sem delala."

Res je Kata rada delala v
Mokricah pri starem grofu Gu-
stavu Auerspergu, ki je umrl l.
1880 in čigar žena Matilda, ro-
jena baronica Zoisova, je bila iz
stare rodbine slovenskih kul-
turnih mecenov.

"Cigani so me imeli vedno
radi in z možem sva se zelo ra-
zumela. Bil je kapetan (povelj-
nik ciganov daleč naokoli). O,
to so bili časi, gospod! V Zagre-
bu je bilo še malo štacun in že-
leznice še ni bilo. Šibic nismo
poznali, imeli smo kresilno gobo
in namesto petrolejke in sveč so
gorele trske po hišah. Pa glejte
zdaj, kakšen je Zagreb! Kako
gradijo hiše! Kje vzamejo lju-
dje toliko denarja!"

Zivahne oči stoletnice so švi-
gale sem ter tja, roke so se ji
malo tresle, sivi, razmršeni lasje
so ji plapolali v vetru.

"Lepo je bilo včasih. Če sem
imela pet krajcarjev, sem bila
bogata, zdaj nimam ničesar. Se
dobro, da me vsi moji imajo ra-

Torej štirje rodovi. Vseh

Torej štirje rodovi. Vseh

akupaj je gotovo nad sto potome-
cev?"

"O, kdo bi se jih vseh spomnil
po imenu! Eden služi vojake.
Sin Tonča ima hišo v Zagrebu v
Maksimiru in si služi kruh s
prevažanjem robe. V Otoku
smo imeli dolgo časa svojo hišo,
pa je voda že tedaj odnašala
zemljo in smo se preselili v Za-
greb."

Starka, ki je sključena in sta
jo sama kost in koža, tako da
tehta samo 30 kg, živahno pri-
poveduje doživljanje iz mladih
let.

"Veste, nikoli v življenju ni-
sem bila bolna. Sploh ne poznam
bolezni. Zdrava sem bila pov-
svod, pa najsi sem bila v vaših
krajih ali pa dol v Zagrebu.
Rada sem pomagala ljudem na
polju. Posebno radi so me ime-
li mokriški gospodje. Niko,
Hans in Fritz Gagern, ki so bi-
li tedaj v Mokricah. Pa tudi pri
starem grofu sem delala."

Res je Kata rada delala v
Mokricah pri starem grofu Gu-
stavu Auerspergu, ki je umrl l.
1880 in čigar žena Matilda, ro-
jena baronica Zoisova, je bila iz
stare rodbine slovenskih kul-
turnih mecenov.

"Cigani so me imeli vedno
radi in z možem sva se zelo ra-
zumela. Bil je kapetan (povelj-
nik ciganov daleč naokoli). O,
to so bili časi, gospod! V Zagre-
bu je bilo še malo štacun in že-
leznice še ni bilo. Šibic nismo
poznali, imeli smo kresilno gobo
in namesto petrolejke in sveč so
gorele trske po hišah. Pa glejte
zdaj, kakšen je Zagreb! Kako
gradijo hiše! Kje vzamejo lju-
dje toliko denarja!"

Zivahne oči stoletnice so švi-
gale sem ter tja, roke so se ji
malo tresle, sivi, razmršeni lasje
so ji plapolali v vetru.

"Lepo je bilo včasih. Če sem
imela pet krajcarjev, sem bila
bogata, zdaj nimam ničesar.

ROMAN TREH SRC

JACK LONDON

— To je privatna pogodba in poleg tega — nagrada nikakor ni tako velika, kakor bi utegnili misliti. Ta senor Regan je stiskač, velik stiskač. Vendar pa hočem nagrado poštno deliti z vami, če bo moja misija uspešna.

Poglavar je prikimal z glavo, rekoč:

— Ali mislite, da dobite najmanj tisoč dolarjev?

— Upam. Nedvomno mi plača ta borzna svinja tisoč dolarjev, in če je usoda namenila Francoskim kostem večni mir tu v San Antoniju, je petsto dolarjev vaših.

— Kaj pa, če dobite stotisoč v zlatu? — je vprašal poglavar.

Torres se je zakrohotal, kakor da brije poglavar iz njega norce.

— Nagrada bo znašala vsekakor več kot tisoč dolarjev — je trdil poglavar svoje.

— Da, Regan utegne biti radodarnjši — mu je pritrdil Torres. — Morda mi da tisočpetsto, in polovica te vsote bo, kot rečeno, vaša.

— Nemudoma se napotim v jetnišnico — je izjavil poglavar. — Lahko se zanesete name, senor Torres, kakor se zanašam jaz na vas. Pojdiva. Takoj odideva skupaj in na lastne oči se boste prepričali, kako imenitno past si je nastavlil Francis Morgan. Saj nisem še pozabil, kako je treba ravnati s puško. Pojog tega pa zapovem trem orožnikom meriti samo nanj. Ta ameriški pes hoče torej navaliti na našo jetnišnico, pravite? Pojdiva. Nemudoma se napotiva k jetnišnici.

Vstal je in vrgel proč cigareto. Komaj pa sta prišla do vrat, se je pojavil na pragu razcapan, zasopel in ves potan deček, ki je zgrabil poglavarja za rokav in zajekljaj:

— Novice prinašam. Ali mi daste nagrado, da vam jih povem, blagorodni senor? Vso pot sem tekkel.

— Pošljem te v San Juan, da bodo psi glodali tvoje gnusne kosti — je odgovoril poglavar.

Deček se je kar upognil pod to grožnjo, toda prazen želodec in želja, da bi zaslužil za vstopnico na predstoječo bikoborbo, mu je vrnila pogum.

— Gotovo ne boste pozabili, da sem vam prinesel novice, senor. Vso pot sem tekkel tako, da mi je kar sapo zapiralo. Saj sami vidite, da govorim resnico. Povem vam novico, in vi ne boste pozabili, da sem tekkel jaz in da sem prvi prinesel to novico.

— Da, da, zverina, ne bom pozabil. Toda gorje ti, če si zapomnil predobro. Kakšne novice neki prinašaš? Morda niso vredne niti beliča. Če je tako, boš še bridko obžaloval, da si sploh kdaj videl solnne žarke. Muke v San Juanu, kjer bi glodali psi tvoje kosti, niso niti senca tega, kar si izmislil zate, če misliš briti iz mene norce.

— Jetnišnica! — je vzkliknil deček ves zasopel. — Novi yanki, tisti, ki so ga hoteli večraj obesiti, je spustil steno jetnišnice v zrak. Bog se nas usmili! Luknja je tako velika, kakor vrata v katedrali. Drugi yanki, ki je tako podoben prvemu, tisti, ki bi ga morali obesiti jutri, je pobegnil skozi to luknjo. Prvi yanki ga je sam potegnul skozi prebito steno. Vse to sem videl na lastne oči, tekkel sem vso pot, da vam povem novico, in vi, dragi senor, gotovo ne pozabite te uslugе.

Toda poglavar se je bil že obrnil k Torresu.

— Tako torej, če bo senor Regan radodaren kakor princ, bo izplačal omenjeno vsoto, pravite? Petkratni, desetkratni znesek moramo dobiti, zakaj yanki krši naše zakone in podira stene naših jetnišnic . . .

— Vsekakor ne kaže zaupati tem falotom. Morda so nalašč spravili na noge vse mesto — je zamrmral Torres in se namrdnil. Če se še spominjate, sem vam povedal, da sem jim jaz svetoval, naj navale na jetnišnico.

— S senorom Reganom sta torej pripravljena povrniti stroške za popravo stene? — je vprašal poglavar. Nekaj časa je molčal, nato pa nadaljeval: Ne smete me napačno razumeti. Saj ne verjamem, da se je to res zgodilo. To je nemogoče! Celo pristojni Američani bi se ne lotili tako riskantnega podjetja.

V sobo je planil orožnik Rafael s puško v roki. Glavo je imel vso okrvavljen in komaj se je prerinil skozi množico radovednežev, ki so bili že napolnili sobo, da slišijo, kaj se je zgodilo.

— Uničeni smo! — to so bile prve Rafaelove besede. — Malone vsa jetnišnica je porušena. Dinamit! Sto fundov ga je bilo! Kaj pravim

stó — tisoč! Junaško smo branili jetnišnico. S puško v roki sem omahnil in omedlel. Ko sem se zopet zavedel, sem pogledal okrog sebe. Vsi drugi — hrabri Pedro, hrabri Ignacio, hrabri Augustino — vsi prav vsi so ležali okrog mene . . . mrtvi!

Malo je manjkalo, da ni zbleknil: pijani. Toda njegov špansko-ameriški značaj je bil tak, da je povsem iskreno opisal katastrofo tako, kakor si jo je naslikala njegova bujna fantazija.

— Ležali so mrtvi. Morda so bili od strašne eksplozije samo omlajeni. Ne vem. Po vseh štirih sem začel plezati po hodniku. Celica, v kateri je bil zaprt na smrt obsojeni yanki Morgan, je bila prazna. V steni je bila ogromna luknja. Zlezel sem skozi njo na dvorišče in od tod na ulico. Tam se je zbrala ogromna množica radovednega občinstva. Toda Morgana ni bilo nikjer. Začel sem poizvedovati pri vseh, ki so ga videli. Napadalcu so imeli pripravljene konje in tako so pobegnili proti obali. Tam jih je čakal čoln. Francis Morgan je imel s seboj vrečo zlata. Ljudje so videli, kako jo je privezal k sedlu. Ogromna vreča je bila, vam pravim!

— A luknja? je vprašal poglavar. — Luknja v steni?

— Večja je kakor vreča, mnogo večja — je odgovoril Rafael. — Pa tudi vreča je ogromna. Tako so mi pravili ljudje. In pobegnil je s to vrečo na sedlu.

— Moja jetnišnica! — je vzkliknil poglavar. Izpod plašča je potegnul in dvignil bodalo z ostrino navzgor tako, da je tvorilo s ročajem križ. — Prisegam pri vseh svetnikih, da se bom maščeval! Moja jetnišnica! Naše pravosodje! Naš zakon! Konje sem! Hitro privedite konje! Orožniki, konje!

Ves iz sebe je začel zmerjati Torresa, kakor da mu hoče slednji ugovarjati.

— Vrag vzemi vašega senora Regana! Zdaj imam svojo jetniška, ki ga moram ujeti in izročiti pravici. Rokavico so mi vrgli. Moja jetnišnica je porušena. Mojim zakonom, našim skupnim zakonom se rogajo! Konje, hitro konje! Osedlajte jih in pripravite se urno na pot! Hitro, požurite se!

Kapitan Trefethen, lastnik "Angelike", sin Indijanke iz plemena Maya in črnca z Jamajke, je hodil po ozkem kapitanskem mostiču svoje jadrnice in se oziral proti San Antoniju, od koder se je vračal čoln z begunci. Kapitan je razmišljal, kako bi se odkrižal svojega blaznega ameriškega potnika. Z druge strani ga je pa mikalo ostati v teh krajih kljub sklenjeni pogodbi. Saj bi mogel skleniti z bogatim Američanom novo pogodbo, ki bi mu napolnila žep z zlatom. Črnaka kri je zahtevala, naj bo pameten in naj se pokori panamskim zakonom. Indijanska kri je hrepnela po nezakonitosti in trikratni nagradi.

Naposled je zmagala v njem indijanska kri in začel se je pripravljati, da sprejme begunce na krov. Ko je pa opazil, koliko orožja imajo člani rodbine Solano in oba Morgana, ga je strašno mikalo, da bi odpovedal vrtoglavemu Američanu pokoriščino. Ko pa je zagledal v čolnu žensko, se je oglašil v njegovi duši romantizem in pohlep po mastnem dobičku. Zato je sklenil vzeti begunce na krov. Vedel je namreč, da se obeta pri vsakem moškem podjetju nevarnost in zaslužek, čim se vmeša v to stvar ženska.

In tako je stopilo na krov njegove jadrnice vse troje: ženska, nevarnost in zaslužek. — Leoncie, puška in vreča zlata.

— Veseli me, da vas morem pozdraviti na krovu "Angelike", sire — se je obrnil kapitan Trefethen k Francisu ter pokazal svoje snežnobele zobe. — Kdo je pa ta tujec? — je pokazal na Henryja.

— Moj prijatelj in gost, dragi kapitan. Prav za prav ava si tudi v sorodu.

— Kdo so pa oni-le gentlemani, ki tako nerovno skačejo po obali?

Henry se je naglo ozrl na skupino jezdecev, ki so galopirali po pešeni obali. Brez vsakih ceremonij je vzel kapitanu iz rok daljnogled in začel opazovati jezdecе.

— Bogme, poglavar je nam za petami — se je obrnil k Leoncii — in orožnike ima s seboj. Vzkliknil je, popravil daljnogled in zmajal z glavo.

bilo drugače. Nadležna budilka je zastoj opozarjala. Zaspala Erika jo je besno pogledala in pričela nem bob s seboj za vsakih daljnjih pet minut. Včasih se je oštevala, da nima nobene energije, a ostalo je pri samozaničevanju. Skočila je s postelje šele zadnji hip, ko ni smela prav nič več odlašati. V uradu so bili točni.

Sedaj budilke ni bilo več treba.

Prvi žarek jo je našel udobno izlektno v belih blazinah s prekritimi rokami pod vratom, ko je z odprtimi očmi sanjarija o njem in uživala njegovo bližino. Tam za steno . . . se zbuja . . . morda ravno ta hip tudi misli nanjo. Rahlo je dvignila glavo in prisluškovala v tišino sosednje sobe. Sedla je na rob postelje in si objela rjavo okrogla ramena v neznanem hrepenenju. Spet se je začel nov dan, spet ga bo videla . . .

Kadar je bil doma, je morala ves čas misliti samo nanj. Ni se premaknila iz hiše. Često je brez potrebe šinila čez hodnik mimo njegove sobe. Tudi si ni hotela priznati, da si le zaradi njega vaaskokrat popravi in uredi lase, si nalahno s pudrom osveži obraz in natakne nove, srčkane brezpetnike, preden smukne na hodnik. Tudi domačo haljico si je šele sedaj kupila. Pavel je tako natančen.

Ob vsakem srečanju jo je nežno objel s pogledom od nog do glave. Vse je opazil, četudi jo je le za hip videl.

Nekoč je proti navadi prišel v kuhinjo tudi popoldne. V nedeljo popoldne. Erika je zardela in zbežano vstala izza mize. Vljudno jo je prosil, ali bi mu hotela priložiti gumb. Saj bi ga sam prišla, a dekleta da so tako spretna v takem poslu. Erika je slutila za vljudno prošnjo skriti vzrok. Sklonila se je čez živahnje in skrivala vroča lica. Priknal je stol tesno k njej in jo smehljaje se gledal.

"Gospodična Erika je vselej tako pridna! — Erika!"

Zrešnil se je in zajel sapo.

"Erika," je ljubeče ponovil in smehljaje se je vrnil. "Ali bi hotela biti tudi za mene tako dobra, tako pridna? Za vedno?"

Dvignil ji je vroči obraz in ji gledal v oči.

"Erika, rad te imam. Dekletce! Reci besedo!"

Erika je napolnila glavo na njegove prsi.

Pavel si je očistil blato raz čevlje in obesil mokro suknjo v kuhinjo. Ženo je poljubil na čelo in sedel k mizi.

Erika si je popravila šop nadežnih las raz čelo in jela pripravljati krožnike. Mož ji je sledil z očmi.

"Ali bi se malo počesala, dragica? Bolje mi ugajaš z gladkimi lasmi."

Nasmejala se je in ga od strani nagajivo pogledala.

"Ne utegnem misliti na frizuro."

"No, pa sedaj sem jaz doma in kosilo je tudi že gotovo. Daj, daj!" ji je prigovarjal.

"Ah, vi moški mislite, da žena res nima drugega opravila, kakor da se lišpa in češe. Enkrat bi poizkusil!"

Nevoljno se je obrnila in odhitela v sobo.

Pavel je zmajal z glavo. Ko se je vrnila, se ji je nasmehnil in jo pogladil po licu.

"Sedaj pa, Erika. Tako mi ugajaš."

Globoko je vzdihnil. "Včasih si se kot dekle vse drugače pazila. Malo preveč se zanemarjaš!" ji je rahlo očital.

"Vidiš, to mi tudi ne ugaja, da si ne preoblečeš tega mastnega predpasnika. Mi moški smo sitni, kajne? Že pobešš nosek? Ne, ne, pusti. Ampak to so stvari, na katere sem že kot fant polagal veliko važnost. Takoj si se mi prikupila že zaradi svoje čistosti in pozornosti. Ti ne veš, kako to vpliva na moškega, ki ljubi red in snago."

"Ti kar govori," se je nargodila Erika. "Takrat je bilo takrat, sedaj imam pa polno polja in sem vesela, če sem s kosilom o pravem času gotova. Ali imaš rajši nepozno kosilo ali pa nalihpano ženo? Radovedna sem, kaj bi ti . . ."

"Pst, pst, hudourniček!" jo je hitro prekinil. "Rajši imam le po ženo, četudi bi moral malo čakati na jed."

Erika se je pomenljivo nasmehnila, češ: "Saj se poznamo. Moški pa čakate!"

Opela si je predpasnik in ga vrgla preko stola.

"Čudno je to, Pavel, da me sedaj tako pogosto kritiziraš. Včasih bi ti bilo vseeno, ko si bil še zaljubljen. Ne ljubiš me več, četim to."

"Ali duša," je smeje se odložil žlico in jo prijel za roko. "Zakaj le obrneš moje besede vselej na slabo? Jaz nočem, da bi bila doma kakor druge poročene žene. Tvojemu nežnemu obrazku ne pristoji zanemarjena oblika, in glej, tako ljubko glavico imaš sedaj, ko si počesana."

Hitro je vstal od mize in si veselo šinil s prsti skozi lase.

"Sicer sem te nameraval iznenaditi šele po kosilu, ali — tvoja huda jezica me je prehitela. Ali vidiš, kaj gleda tam iz žepa suknje? Da bo najinim prepričkov začasno konec. Na!"

Podal je ženi zavojček in ji z napeto radostjo gledal v obraz. Erika je zablestelo lice. Veselo je mežikala skozi solze, ko je z otroško radovednostjo hitela trgati vrvice. Pavel je stiskal dlani in jo nestrpno in smehljaje se opazoval.

Blago za domačo haljico.

Prej tako solnčen smehljaj se je zasenčil, ko je malo razočarana spuščala mehko blago med prsti. Kako malo smisla imajo možje za ženske potrebe in želje! A ko je zagledala dobre, si-joče oči svojega velikega dečka, ki je stal pred njo ves zavzet od lastnega veselja, se je hvaležno stisnila k njemu in ga poljubila.

V hipu se je še nečesa spomnil. Iz listnice je vzel bankovce in ji z obema rokama stisnil denar v drobne dlani, ki jih je objel v svoje velike pesti.

"Nadure. To bo za nove domače čevlječke. Da ne boš hodila v teh okornih copatah. Veš, kupi si takšne, kakršne si imela še kot deklica. Srčkana si bila, Erika, tako srčkana. Vselej sem te moral gledati v nožice. Takoj danes popoldne, boš?"

Erika se je nasmehnila in razprostrla bankovce po dlaneh.

"Rajši si bom kupila nov klobuček. Bolj ga potrebujem. — Saj je za doma pač vse dobro! Koliko pa si ti doma, da mi ne gledaš? Saj nisi lud, kajne?"

Pavel se je grenko nasmehnil in sklonil glavo. Ni hud, ne. Le nekaj drugega, nekaj praznega se je polastilo.

Pavel je molčal. Zatajil je v sebi vailjiv trepet hrepenenja po onem danem, spominu podobnem občutju srečnega, prijaznega, vabljivega doma. Mnogo si je prizadeval. Grajal je samega sebe, svojo pretirano občutljivost in natančnost. Preko vsega ni mogel.

Usulo se je cvetje.

Rumenelo je listje. Počasi, neslišno je odletavalo. Le Pavel ga je čul in z bojznijo gledal v prihodnje dni.

Z nerazumljivo zavistjo je gledal ženo pred zrcalom, ko se je z vso skrbno natančnostjo pripravljala za izprehode, a njemu je ostalo tako malo. Zanj se ne bi tako oblepala.

Pavel je molčal. Morda se privadi tudi tega.

Ob oknu je slonela Erika. Obupno je zrla v ulico pred seboj. Mrzlo steklo ji je bližilo hladilo vroče, razburjeno čelo. Krčevito je stiskala zmečkano pismo.

Anonimno pismo.

Ali naj verjame? Verjame tem nepoštenim, ponarejenim črkam? Ali Pavlovim resnim, odkritim očem?

Se nikdar ji ni lagal. In vendar je bil prvi občutek, ko je prečitala pismo, da mora verjeti tem grdim, premišljenim besedam.

Pavel da ljubi drugo? Njen Pavel! O Bog!

Saj ni nikdar pomislila, da more biti tudi drugače. Sploh je premalo mislila nanj, le nase. Mnogo, preveč je zahtevala, a dajala je tako malo. Njen dobri Pavel! In vendar, zakaj je vedno zdoma? Zakaj je zamišljen in tih? Nikdar ga ni vpraševala. Morda je trpel in še trpi? Grda je bila z njim. Joj, in Pavel se je je naveličal? Sto vprašanj brez odgovorov je sililo iz nje. V srcu je divjal vihar. Obupno je zajokala, kakor bi hotela izplakati vso bolečino in dvom.

Ali naj verjame?

Nenadoma se je odločno zvrnala in si obrisala mokri obraz. Ne sme ga izgubiti! Se je mlada

Eriko je zbolelo. Videla njegov odsoten, žalosten pogled brez solnce, tako sam vase globljen, skoraj trpeč.

"Ali ne razumeš?" so pr njene solzne oči in v grlu stiskalo. Sele v tem hipu prav zavedela, kaj bi postala izgubiti za vselej te dobre. Ko bi za vselej ostala na tem vem čelu mračna senca? Če se je ni razveselil? Zakaj ne pleše z njo po sobi? Njegov pogled jo je zgrozil.

"Pavel!"

"Razumem, razumem!" je čalo njegovo srce.

Stopil je tesno k njej in vsesal v oči z dolgim, trpno glasnim pogledom. Ni več. Sklonil se je čez mizo in obraz v dlani.

Prepozno, prepozno . . .

Sijajen šahist

Klopčar že dve uri stoji šahistih in jih vzpodbuja. Igralci postajajo nestrpni, dar kdo napravi potezo, Klopčar se z glavo:

"Le zakaj, to bi rad vedel, igre ne razumem!"

Naposled je bilo nekemu cu le že dovolj.

"Gospod! Kakšno potezo vi napravili, če bi bili na mestu?"

Klopčar se nasmehne:

"Mene vprašate? Niti nimam o čahu. Saj že ves dan povedujem, da igre ne vem!"

Listen to and Advertise in

PALANDECH'S YUGOSLAV

Folk Songs and Music

Tamburitza Orchestras

Station WVAE, Every Sunday

436 S. Clark St., Chicago - Ill.

Knjige Cankarjeve družbe

Cankarjeva družba v Sloveniji je za leto 1939 izdala sledeče štiri knjige:

1. Koledar, z bogato vsebino in krasno ilustriran.
2. Pomlad človeštva. Spisal dr. Živko Topalovič.
3. Taki so ljudje. Roman s francoskega podeželja. Spisal Roger Martin du Gard.
4. Španski testament. Knjiga o civilni vojni v Španiji. Spisal Arthur Koestler.

Vse te štiri knjige dobite po pošti za \$1.25.

Naročila pošljite na naslov:

PROLETAREC

2301 So. Lawndale Avenue - Chicago, Ill.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklopu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta, ki prihaja dvakrat na teden, dva, tri, štiri ali pet dni v teden in vse odvisno od naročnika. List Prosveta stane za vse enako, za štiri ali pet dni \$1.25, za dva ali tri dni \$1.00. Ker pa člani še plačujejo pri avtorizaciji \$1.00, to pomeni, da je list prodrag za štiri dni \$2.25, za tri dni \$2.00, za dva dni \$1.75. Če pa člani niso avtorizirani, je list prodrag za štiri dni \$1.25, za tri dni \$1.00, za dva dni \$0.75. Če pa člani niso avtorizirani, je list prodrag za štiri dni \$1.25, za tri dni \$1.00, za dva dni \$0.75.

Za Zdrav. države in Kanado \$6.00

Za Ciere in Chicago \$1.25

1 tednik in	4.00	1 tednik in	1.25
2 tednika in	3.00	2 tednika in	2.50
3 tednike in	2.40	3 tednike in	3.75
4 tednike in	1.90	4 tednike in	5.00
5 tednikov in	1.50	5 tednikov in	6.25

Za Evrope je \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali mandat Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaše lastnino.

Pojasni: — Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj del, tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako sklenil, naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu SNPJ, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo smisliti datum za to vsoto naročnika.

Prepozno

Vera Gogala

Veža in stopnišče sta bila v temi. Gotovo je bil kratek stik. Erika je iskala po zidu in se previdno vzpenjala po vijugastih stopnicah. Ze skoraj na vrhu je v nekoga zadela. Glasno se je zasmejala.

"Nič ne vidim. Ali si ti, Pavla?"

"Pardon, nisem Pavla," ji je zvonko odgovoril smejoč se moški glas. "Ampak Pavel sem resnično!" je veselo pristavil.

"Ah!"

Erika je obstala in se še enkrat v zadregi zasmejala. Tisti hip je posvetila luč. Stala sta drug tik drugega, kakor da čaka čaka prve besede. Erika se je zdrnila, ko je zagledala njegov obraz, a on se je neprisliljeno smehljaj in z njim so se smehljale njegove oči z vsemi potezami obraza.

"Gospodična stanuje tu no tri?" Pokazal je na vhod. "Ta mala nezgodica je pospešila najino znanstvo. Jaz sem novi podnajemnik."

Kratko je dostavil: "Pavel Zun, dovolite."

Eriko je presenetilo. Ni ji bil

tuj. S ceste ga je poznala. In že dolgo ji je ugajal. In od danes naprej je njih podnajemnik. Kratka, skrita misel ji je pogнала kri v lice.

"Veseli me," je dihnila, mu rahlo segla v roke in zbežala po stopnicah.

Često ga je videla. Ni si hotela priznati, da iče prilike za to.

Vstajal je rano. Slišala je, kako je telovadil in poživigval. Pričela je vstajati zgodaj tudi ona. Da ne bo zamudila trenutka, ko bo prišel po vročo vodo.

Preden se je vselil Pavel, je

(Dalje prihodnjik.)

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo polijljim naročilno za list Prosveto vsote \$ . . . . .

1) Ime . . . . . Čl. družine \$ . . . . .

Naslov . . . . .

Ustavite tednik in ga priložite k moji naročilni od slednjih članov moje družine:

2) . . . . . Čl. družine \$ . . . . .

3) . . . . . Čl. družine \$ . . . . .

4) . . . . . Čl. družine \$ . . . . .

5) . . . . . Čl. družine \$ . . . . .

Mesto . . . . . Država . . . . .

Nov naročnik . . . . . Star naročnik . . . . .